

Regio Deal Sierteeltregio Startprogramma

Concept voor Stuurgroep, 19 november 2025

Inhoud

Inleiding	2
Deel A: Kaders en werkwijze	3
1. Doelstellingen en kaders in het Convenant	4
2. Organisatie	5
3. Werkwijze subsidieproces.....	8
4. Vervolgproces in uitvoeringsfase	10
Deel B: Contouren uitvoeringsprogramma	11
1. Introductie en leeswijzer	12
2. Programmalijn 1: Gezonde en vitale leefomgeving	13
3. Programmalijn 2: Regionale arbeidsmarkt en leer- en werkomgeving	16
4. Programmalijn 3: Verbeteren positie arbeidsmigranten	21
5. Kennisprogramma.....	23

Inleiding

Op 3 februari 2025 maakte het Rijk bekend dat de Regio Deal “Gezond leven tussen bloemen, bollen en bomen” is geselecteerd in de zesde tranche, met een gereserveerde rijksbijdrage van 10 miljoen euro. Met de Regio Deal slaan overheden, bedrijven, onderwijsinstellingen, kennispartners en andere betrokkenen in de Sierteeltregio hun handen ineen voor een gezamenlijke aanpak om de kwaliteit van wonen, leven en werken in de Sierteeltregio te verbeteren.

Wat is een Regio Deal?

Een Regio Deal is een samenwerkingsverband tussen het Rijk en regionale partners, zoals gemeenten, provincies, bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Het doel van een Regio Deal is om gezamenlijk te investeren in de brede welvaart van een specifieke regio door het realiseren van concrete projecten en initiatieven die bijdragen aan bijvoorbeeld een gezonde leefomgeving, een sterke arbeidsmarkt of het versterken van de sociale samenhang. Hierbij levert het Rijk een financiële bijdrage, op voorwaarde dat de regio zelf minimaal een gelijk bedrag investeert. Door deze gezamenlijke inzet ontstaat er een impuls om regionale opgaven effectief aan te pakken en structurele verbeteringen te realiseren. Sinds de start van het Regio Deal-programma zijn er in Nederland inmiddels tientallen Regio Deals afgesloten, in meerdere tranches.

Na de toekenning is de regio hard aan de slag gegaan om de Regio Deal verder uit te werken. Deze uitwerking is complex, omdat het gaat om een gebied zonder bestaande formele samenwerking, met verschillende regionale verbanden en twee provincies. De Greenportregio's hebben voor een belangrijk deel vergelijkbare uitdagingen, maar er zijn ook verschillen in focus en prioritering.

Onder regie van een triple helix samengestelde Stuurgroep is gewerkt aan een **convenant** met het Rijk (waarin de doelen en kaders zijn vastgelegd), een **samenwerkingsovereenkomst** tussen regionale partijen (met afspraken over hoe de uitvoering wordt georganiseerd) en een **subsidieregeling** (waarin is uitgewerkt hoe de middelen aan projecten worden toegekend). Daarnaast is, in gesprek met een groot aantal partijen in de regio, de inhoud verder uitgewerkt: met welke activiteiten en projecten verwachten we de impuls in wonen, werken en leven te realiseren?

In dit Startprogramma wordt het resultaat van deze uitwerking toegelicht:

- In Deel A. wordt beschreven welke uitgangspunten, kaders en werkafspraken gelden voor de uitvoeringsfase van de Regio Deal.
- In Deel B. worden de eerste contouren van het uitvoeringsprogramma toegelicht: de projecten die (vooralsnog) in beeld zijn bij het Regio Deal-kernteam en die in potentie bijdragen aan de doelen van de Regio Deal.

Het Startprogramma beoogt daarmee aan alle betrokkenen en geïnteresseerden inzicht te bieden wat de Regio Deal inhoudt, hoe het uitvoeringsproces wordt georganiseerd, welke projecten op dit moment in beeld zijn om uit te voeren tijdens de Regio Deal en hoe die projecten kunnen bijdragen aan het bereiken van de voorgenomen doelen.

Het document omvat geen keuzes over welke projecten wel of niet worden uitgevoerd binnen de Regio Deal. Die besluitvorming vindt later plaats in de Stuurgroep, als (formele) stap in het proces van subsidieverlening. Partijen die bij een initiatief willen aanhaken, of een aanvullend projectidee hebben, worden uitgenodigd om contact op te nemen met één van de programmalijsntrekkers of de programmamanager (voor contactgegevens: zie www.regiodealsierteelt.nl).

Deel A: Kaders en werkwijze

1. Doelstellingen en kaders in het Convenant

Het Convenant voor de Regio Deal Sierteeltregio, legt de afspraken vast tussen het Rijk en de samenwerkende regionale partijen. De Regio Deal Sierteeltregio loopt van 1 januari 2026 tot 31 december 2029 en beoogt een duurzame impuls te geven aan de regionale ontwikkeling, met blijvende effecten. In het Convenant zijn de doelen voor de Regio Deal vastgelegd:

1. **Gezonde en vitale leefomgeving:** Het verbeteren van de kwaliteit van water, bodem en natuur, het waarborgen van voldoende en betrouwbaar zoetwater, het stimuleren van kennisontwikkeling en innovaties, en het optimaliseren van het ruimtegebruik in de Greenportregio's.
2. **Duurzame en veerkrachtige arbeidsmarkt:** Het verbeteren van de balans tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt, het optimaal benutten van menselijk potentieel, het versnellen van de transitie naar verduurzaming voor ondernemers, en het verminderen van de afhankelijkheid van arbeidsmigranten.
3. **Verbeteren positie arbeidsmigranten:** Het verbeteren van de informatievoorziening aan arbeidsmigranten, het versterken van de samenwerking tussen regionale ketenpartners om misstanden tegen te gaan, en het verbeteren van de informatiepositie van ketenpartners.

Het Convenant beschrijft verder de afspraken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen, de financiering van de Regio Deal, en de evaluatie en voortgang van de projecten:

- Voor de uitvoering van de Regio Deal is een **Stuurgroep** ingericht. Deze Stuurgroep adviseert over de toekenning van middelen aan projecten en ziet toe op de uitvoering van de Regio Deal. In een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) maken regionale partijen aanvullende afspraken over de inrichting van de uitvoeringsorganisatie.
- De **financiering** van de Regio Deal Sierteeltregio komt uit verschillende bronnen. Het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) reserveert maximaal € 10 miljoen inclusief BTW vanuit de Regio Envelop als Rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten. Dit bedrag is verdeeld over drie programmalijnen die corresponderen met bovengenoemde doelen. De Regio reserveert een bedrag van minimaal € 10 miljoen aan regionale financiering voor deze uitvoeringsactiviteiten (zie tabel).

Tabel 1 Verdeling budget over programmalijnen

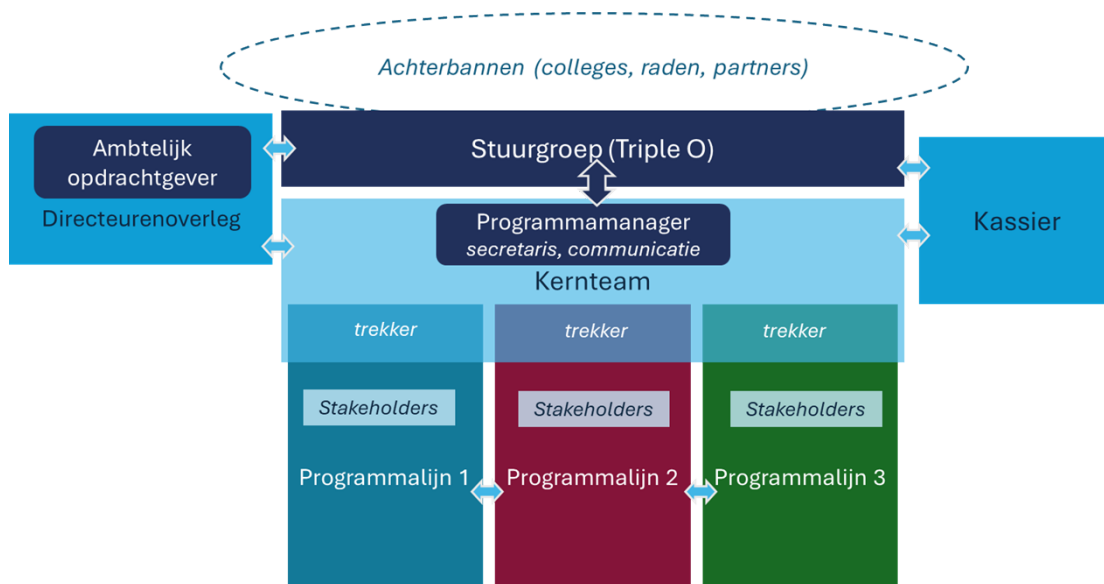
Uitvoeringsactiviteiten	Maximale rijksbijdrage	Regionale financiering	Totaal bedrag
Gezonde en vitale leefomgeving	€ 4,2 mln.	€ 4,2 mln.	€ 8,4 mln.
Regionale arbeidsmarkt en leer- en werkomgeving	€ 3,5 mln.	€ 3,5 mln.	€ 7,0 mln.
Verbeteren positie arbeidsmigranten	€ 2,0 mln.	€ 2,0 mln.	€ 4,0 mln.
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0,3 mln.	€ 0,3 mln.	€ 0,6 mln.

- De Regio bepaalt een lerende aanpak voor **evaluatie**. Gedurende de looptijd en na afloop van de Regio Deal wordt beoordeeld of de programmatische aanpak bijdraagt aan de doelen van de Regio Deals. Zo stelt de Regio jaarlijks een voortgangsrapportage op, waarin de voortgang van de initiatieven en projecten wordt beschreven en in hoeverre partijen op schema liggen om de beoogde afspraken te behalen.
- De Regio werkt samen met het Resilient Delta initiative en ACCEZ aan een **kennisontwikkelingsprogramma**, gericht op handelingsperspectieven die de brede welvaart versterken.

2. Organisatie

Inrichting governance

Voor de uitvoering van de Regio Deal is een doelgerichte governance uitgewerkt en vastgelegd in de SOK. Onder regie van de Stuurgroep wordt gedurende de uitvoeringsfase sturing gegeven aan de uitwerking van de programmalijnen, toekenning van middelen aan projecten, kennisontwikkeling en -verspreiding, monitoring en evaluatie en verantwoording.

Figuur 1 Organisatie Regio Deal Sierteeltregio

In bovenstaande figuur is de governance schematisch weergegeven, met daarin de volgende bouwstenen:

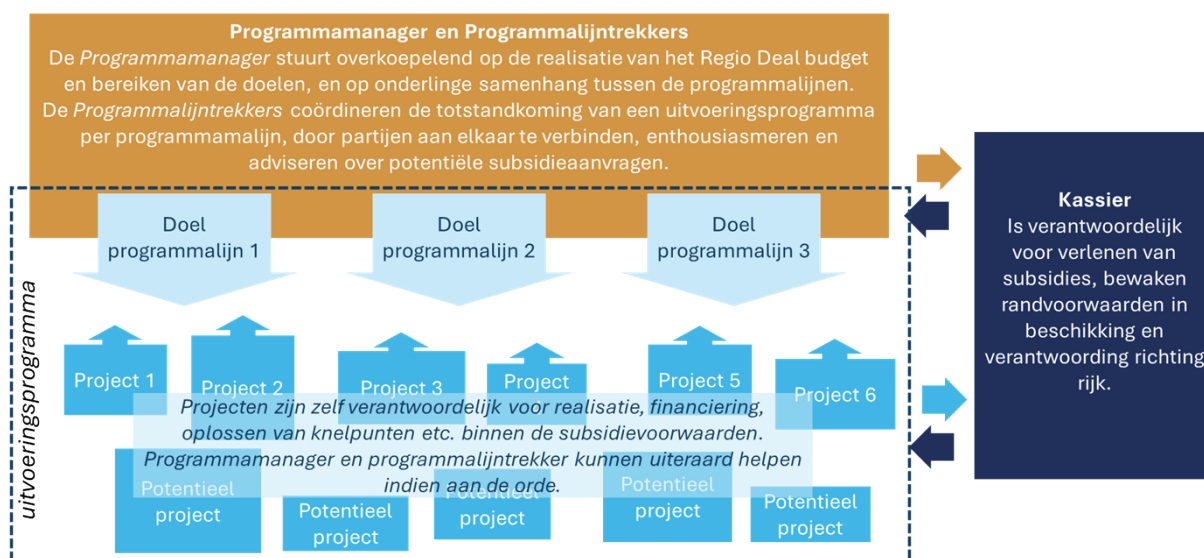
- De **Stuurgroep** is verantwoordelijk voor de sturing van de uitvoering van de Regio Deal. Aan de Stuurgroep nemen vertegenwoordigers deel van overheden, Greenportorganisaties, Economic Boards en kennis- en onderwijsinstellingen. De Stuurgroep beslist over de toekenning van middelen aan projecten (in de vorm van een advies aan het college van Alphen aan den Rijn, dat de subsidie formeel toekent) en bewaakt de voortgang van de uitvoering. Daarnaast zorgt de Stuurgroep voor verantwoording, monitoring en afstemming met het Rijk en andere partners, worden knelpunten besproken en wordt de regionale en inhoudelijke balans bewaakt. Besluiten worden bij voorkeur op basis van consensus genomen, maar kunnen ook met een gekwalificeerde meerderheid worden vastgesteld. De Stuurgroep komt (ongeveer) iedere zes weken bijeen. De portefeuillehouder Economie van Regio Holland Rijnland zit de Stuurgroep voor.
- Voor het **Directeurenoverleg** worden vertegenwoordigers van alle partijen die de SOK hebben ondertekend uitgenodigd, op directie- of managementniveau. Dit overleg stuurt op het borgen van de benodigde capaciteit en middelen voor de uitvoering van de Regio Deal. Het overleg vindt elke twee maanden plaats en wordt voorgezeten door de ambtelijk opdrachtgever van Regio Holland Rijnland.
- De uitvoering van de Regio Deal wordt gecoördineerd door een **Programmamanager**, die wordt ondersteund door een programmasecretaris en een communicatieadviseur. De Programmamanager is tevens voorzitter van het **Kernteam**, waarin gezamenlijk wordt gestuurd op de voortgang en uitvoering van de Regio Deal. De programmamanager is

verantwoordelijk voor het voorbereiden, informeren en adviseren van de Stuurgroep, coördineren van de financiële verantwoording en de (projectoverstijgende) communicatie.

- De gemeente Alphen aan den Rijn vervult de rol van **Regiokassier** voor de Regio Deal. De Regiokassier zorgt voor het financieel beheer van de Rijksmiddelen, het verstrekken van subsidies en de financiële verslaglegging en verantwoording richting het Rijk. De Regiokassier faciliteert ook eventuele controles door accountants en audits vanuit het Rijk.
- In drie **Programmalijnen** wordt de inhoud van de Regio Deal uitgewerkt in samenwerking tussen publieke partijen, Greenportorganisaties en stakeholders. Elke programmalijn wordt geadopteerd door één bestuurlijk verantwoordelijke in de Stuurgroep. Voor de uitwerking van de programmalijnen wordt op ambtelijk niveau een Programmalijntrekker aangewezen die ook zitting heeft in het kernteam. De Programmalijntrekker komt bij voorkeur uit dezelfde organisatie als de bestuurlijk verantwoordelijke. De Programmalijntrekker zorgt ervoor – in pro-actieve samenwerking met publieke en maatschappelijke stakeholders – dat de programmalijn de opgave en doelen worden vertaald naar een projectenportfolio.

Uitwerking programmalijnen

In de uitwerking van programmalijnen naar projecten is enerzijds sprake van een vertaling van de doelen naar potentiële projecten en activiteiten, zodanig dat de doelen worden gerealiseerd. Anderzijds is er sprake van allerlei reeds voorgenomen projecten die goed kunnen worden ingepast in de Regio Deal en op die manier van extra middelen kunnen worden voorzien. Het is aan de programmalijntrekkers en de programmamanager om die twee bewegingen (top down en bottom up, zie figuur 2) bij elkaar te brengen, zodanig dat na de looptijd van de Regio Deal de middelen zijn besteed, aan projecten die hebben bijgedragen aan de doelstellingen. Dit is een continu proces: het uitvoeringsprogramma is adaptief. Ook na de start van de uitvoeringsfase is het van belang om in gesprek te blijven over potentiële samenwerkingen, projecten en te verkennen in hoeverre deze onderdeel kunnen uitmaken van de Regio Deal.

Figuur 2 top-down en bottom-up concretisering van de programmalijnen

Dekking organisatiekosten

In de SOK zijn afspraken gemaakt over de dekking van organisatiekosten (ook wel VAT-kosten: Voorbereiding, Advies en Toezicht) binnen de Regio Deal. Maximaal 3% van de Rijksbijdrage mag door de partijen voor dit doel worden besteed. Dit bedrag, € 300.000 inclusief btw, wordt ingezet door gemeente Alphen aan den Rijn als Regiokassier. Voor het programmamanagement wordt door Holland Rijnland in 2026-2029 € 400.000 (incl. btw) ingezet vanuit de Regionale

Investeringsagenda. Aanvullend wordt een bedrag van € 300.000 (excl. btw) door gemeenten en het Hoogheemraadschap van Rijnland gefinancierd via een jaarlijkse bijdrage van € 5.000 (excl. btw) per partij in de periode 2026–2029.

3. Werkwijze subsidieproces

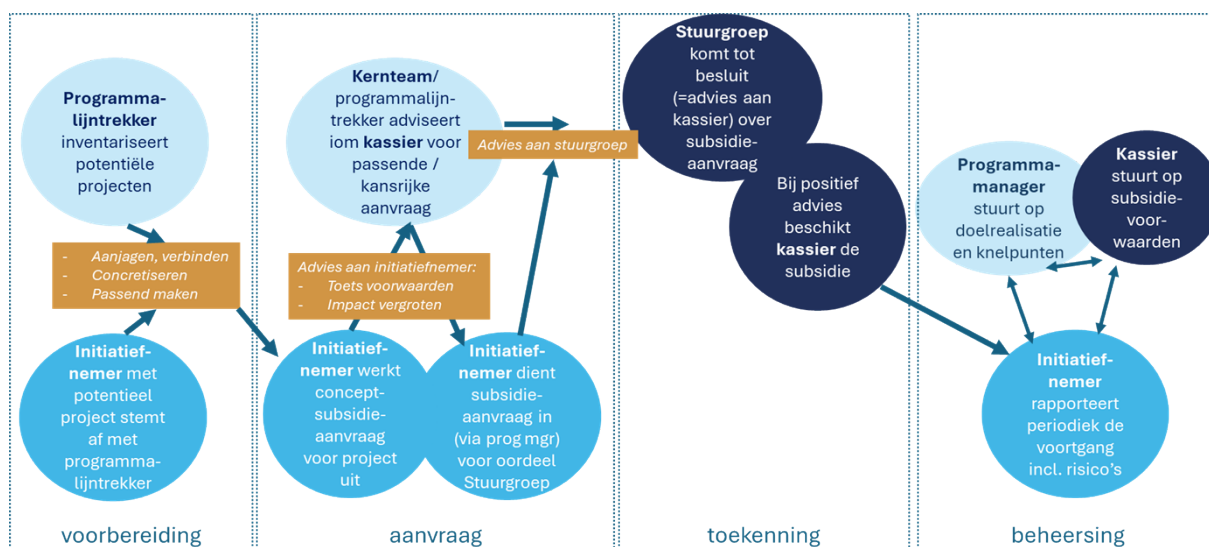
De Regio Deal middelen worden door het Rijk in twee tranches overgemaakt aan de Regiokassier, gemeente Alphen aan den Rijn. Vervolgens worden de middelen in de regio aan projecten toegekend, op basis van een subsidieregeling. Deze subsidieregeling is vastgesteld door het college van Alphen aan den Rijn, na bespreking in en instemming van de Stuurgroep.

In de subsidieregeling is uitgewerkt aan welke voorwaarden moet worden voldaan om een subsidie te kunnen ontvangen. Daarbij gelden (naast technisch-procedurele randvoorwaarden) de volgende criteria:

- Het project moet bijdragen aan (een of meer) doelen van de Regio Deal Sierteeltregio, zoals beschreven in het Convenant.
- Het project moet regionale impact hebben, met effect op een substantieel deel van de Sierteeltregio (en dus het lokale niveau overstijgen).
- Er moet minimaal 50% cofinanciering zijn, in financiële bijdragen of door in-kind inzet
- Het project moet uitvoerbaar zijn en tot resultaat leiden uiterlijk eind 2029.
- Er moet sprake zijn van samenwerking, met betrokkenheid van meerdere partijen.

Onderstaand stroomschema beschrijft globaal hoe de toekenning van middelen aan projecten in zijn werk gaat. Daarin zijn grofweg vier stappen te onderscheiden:

1. Voorbereiding
2. Aanvraag
3. Toekenning
4. Beheersing

Figuur 3 Subsidieproces

Voorbereiding

In het subsidieproces van de Regio Deal is de voorbereidingsfase heel belangrijk. Daarin wordt, in afstemming tussen de programmalijntrekker en de potentiële initiatiefnemer van een project, het project opgezet en uitgewerkt, passend binnen de randvoorwaarden voor de Regio Deal. Daarbij kan sprake zijn van het verbinden van meerdere partijen of initiatieven om een project beter passend of meer robuust te maken. Ook is het in deze fase belangrijk om voor te sorteren op samenwerkingsafspraken tussen projectpartners en zicht te krijgen op cofinanciering.

Aanvraag

Wanneer het project voldoende ver uitgewerkt is, werkt de initiatiefnemer een concept-subsidieaanvraag uit. De formulieren en toelichtende informatie daarvoor wordt ontsloten via de website van de Regio Deal (www.regiodealsierteelt.nl). Die concept-aanvraag gaat voor pre-advies naar de Programmamanager, die met het Kernteam en de Regiokassier toetst of aan de voorwaarden wordt voldaan. Ook kan het Kernteam suggesties meegeven om de impact verder te vergroten, bijvoorbeeld door partijen aan te haken. De initiatiefnemer verwerkt de feedback in een definitieve aanvraag. Deze wordt door de Programmamanager ingediend voor bespreking in de Stuurgroep, vergezeld van een advies van het Kernteam.

Toekenning

De Stuurgroep bespreekt de subsidieaanvraag, waarbij de initiatiefnemer van het project desgewenst in de gelegenheid is gesteld om in de Stuurgroep het project toe te lichten en te reageren op het advies van het Kernteam. De Stuurgroep besluit over een advies, in principe op basis van consensus. Indien dat niet kan worden bereikt kan over het advies worden besloten met een gekwalificeerde meerderheid van 2/3 van de stemmen. Wanneer de Stuurgroep negatief besluit, gaat het voorstel terug naar de initiatiefnemer (en kan deze wellicht op een later moment een aangepast voorstel indienen). Bij positief advies wordt door het college van Alphen aan den Rijn de subsidie toegekend. Wanneer een initiatiefnemer subsidie toegekend heeft gekregen, wordt dit als nieuwsbericht geplaatst op www.regiodealsierteelt.nl.

Beheersing

Nadat de subsidie is verleend, wordt het project uitgevoerd conform de subsidieaanvraag en -beschikking. De initiatiefnemer informeert periodiek over de voortgang, via een (compacte) voortgangsrapportage. De programmamanager houdt een vinger aan de pols en kan bij knelpunten met de initiatiefnemer verkennen hoe deze kunnen worden weggenomen.

4. Vervolgproces in uitvoeringsfase

Dit Startprogramma is een tussenstap richting een verder uitgewerkt (adaptief) uitvoeringsprogramma. In het uitvoeringsprogramma wordt doorlopend zicht gehouden op de projecten die (mogelijk) onderdeel (kunnen) zijn van de Regio Deal Sierteeltregio. In deze fase zijn er nog geen besluiten genomen over toekenning van subsidies en is het projectenoverzicht vooral een groslijst van potentiële projecten. Na 1 januari 2026 start de subsidieverlening aan projecten. Daardoor zal het uitvoeringsprogramma (stap voor stap) in toenemende mate meer projecten gaan bevatten die zich in de uitvoeringsfase bevinden. En zal daarmee ook het zicht op de beoogde resultaten steeds concreter worden.

Het eerste uitvoeringsprogramma wordt vóór 1 juni 2026 in de Stuurgroep geagendeerd. Daarin wordt inzichtelijk gemaakt:

- Welke projecten in uitvoering zijn (subsidiebesluit is genomen)
- Welke projecten in voorbereiding zijn (consultatiefase)
- Welke aanvullende (potentiële) projectideeën voor een latere fase in beeld zijn

Het uitvoeringsprogramma wordt tweemaal per jaar in de Stuurgroep geagendeerd. Dit document kan ook als basis dienen voor de voortgangsrapportage die jaarlijks voor 15 juni in concept bij het Rijk moet worden ingediend en wordt besproken in het Rijk-Regio Overleg.

Medio 2027 vindt een tussentijdse evaluatie plaats, waar onder meer wordt bekeken in hoeverre de verdeling van de middelen over de programmalijnen bijstelling behoeft.

Deel B: Contouren uitvoeringsprogramma

1. Introductie en leeswijzer

Een belangrijk onderdeel van dit Startprogramma wordt gevormd door de contouren van het Uitvoeringsprogramma. In dit voorlopige Uitvoeringsprogramma, dat de komende maanden verder wordt uitgewerkt, worden de voorgenomen activiteiten binnen de drie programmalijnen toegelicht. Elke programmalijn volgt daarbij eenzelfde opbouw.

De doelen en opgaven voor de regio, zoals vastgelegd in het convenant, zijn per programmalijn vertaald naar de uitvoering: concrete projecten en activiteiten die we in de komende periode willen realiseren. In dit onderdeel van het Startprogramma lichten we die vertaling verder toe en presenteren we de projecten die op dit moment in beeld zijn. Voor programmalijn één en twee zijn projecten die inhoudelijk aan elkaar raken geclusterd in projectbundels. In sommige gevallen kunnen deze projectbundels worden ingediend voor één subsidieaanvraag, maar het is ook mogelijk dat projecten binnen een bundel los van elkaar worden ingediend voor een subsidieaanvraag.

Het Uitvoeringsprogramma is adaptief en continu in ontwikkeling. Gedurende de looptijd van de Regio Deal worden mogelijk nieuwe (potentiële) projecten toegevoegd, bestaande projecten aangescherpt en/of projecten niet doorgezet. De uitvoering van de projecten is bovendien afhankelijk van beschikbare capaciteit bij de initiatiefnemer en partners en de toekenning van subsidies.

Zo biedt het Uitvoeringsprogramma een actueel overzicht van hoe de gezamenlijke doelen worden omgezet in concrete acties en projecten. Hoewel de uitwerking in dit startprogramma nadrukkelijk een tussenstand is, vormt het niettemin een eerste basis om vanaf 2026 met de uitvoering te starten én nodigt partners uit om nieuwe projectvoorstellen aan te dragen die aansluiten bij de ambities van de Regio Deal.

Hieronder wordt per programmalijn verder ingegaan op de doelenboom en het huidige overzicht aan projecten.

2. Programmalijn 1: Gezonde en vitale leefomgeving

Introductie en doelenboom

De eerste programmalijn richt zich op het verbeteren van de leefomgeving in de Sierteeltregio. Er is sprake van biodiversiteitsverlies en een achteruitgang van het water- en bodemsysteem. Deze ontwikkelingen worden mede veroorzaakt door klimaatverandering en het gebruik van chemische stoffen in de sierteelt. Daarnaast verrommelt het landschap en ontstaan er steeds meer concurrerende ruimteclaims, onder andere voor natuur, recreatie en wonen.

Hieronder volgt een overzicht van de logische opbouw van hoofddoelen naar concrete projecten. Alle projecten die op dit moment in beeld zijn, zijn opgenomen in een groslijst. Deze lijst is niet limitatief en wordt gedurende de looptijd van de Regiodeal continu geactualiseerd.

Figuur 4 Doelenboom programmalijn 1: Gezonde en vitale leefomgeving

Groslijst projecten Programmalijn 1

Projectbundel Gezonde sloten, gezonde bodem	
Doel van deze projectenbundel is om de water- en bodemkwaliteit in de Greenportregio's te verbeteren.	
Project	Omschrijving
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
Monitoring en ontwikkeling meetmethodiek	Samen met kwekers ontwikkelen de Greenports methoden om de waterkwaliteit en biodiversiteit beter te meten. De precieze aanpak verschilt per greenportregio.
Zuiveren drainagewater	In Boskoop wordt een project uitgevoerd om de waterkwaliteit van sloten te verbeteren middels het plaatsen van systemen voor fosfaatzuivering. Na filteren van fosfaat zal de focus verlegd worden naar het verminderen van stikstof in het oppervlaktewater. Ook wordt nagegaan hoe water opgeslagen kan worden in de bodem zodat er efficiënt kan worden omgegaan met beschikbaar water door peilgestuurde drainage.

Kwaliteitsbaggeren	Via pilots onderzoeken, organiseren en uitvoeren van een baggermethodiek gericht op het beëindigen van de nalevering van historisch met bestrijdingsmiddelen belaste bagger die nu de waterkwaliteit structureel negatief beïnvloedt.
Remote Sensing	Herkenning ziekten en plagen met behulp van satellietbeelden en drones en op basis daarvan gerichte toepassing van beschermingsmiddelen inzetten. Dit project draagt bij aan de doorontwikkeling van deze technieken.
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
Watervouchers	Het adviseren van kwekers op bedrijfsniveau over concrete maatregelen ten behoeve van het terugdringen van emissies en klimaatbestendigheid van het bedrijf.
Rivierkreeften (onderzoek)	Een onderzoek vanuit Aalsmeer en Boskoop naar het terugdringen van rivierkreeften.
Kraggen en tillen	In sloten met harde beschoeiingen kan ecologie in de sloot gebracht worden door kraggen en tillen aan te brengen. Hierdoor is er plek voor planten en vissen en verbetert de biodiversiteit.

Projectbundel Zoetwater Nu en Later	
Doel van deze projectenbundel is om de waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid in de Greenportregio's te verbeteren.	
Project	Omschrijving
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
Regionale waterplannen	Per greenportregio wordt een waterplan gemaakt/geactualiseerd dat erop gericht is om de waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid te verbeteren en de bestendigheid van het gebied tegen extreme neerslag te verbeteren. De waterplannen hebben een horizon tot 2100.
Praktijkpilots zoetwaterstrategie	Nieuw en/of vervolg van onderzoek naar mogelijkheden voor optimaal zoetwaterbeheer middels ondergrondse of bovengrondse water- en calamiteitenberging in verschillende regio's en gebiedstypen.
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
PM	Op dit moment zijn geen projecten voor na 2026 in beeld. Als dat verandert, wordt dit in een nieuwe versie van het uitvoeringsprogramma toegevoegd.

Projectbundel Circulaire Sierteeltregio	
Doel van deze projectenbundel is om bij te dragen aan het verbeteren van de circulariteit in de Greenportregio's.	
Project	Omschrijving
Concrete projecten, beoogde start in 2026	

Praktijkpilots Circulariteit	Het onderzoeken van de toepassing van regionale reststromen in groeimateriaal/substraten via CloseCycle en het opzetten van een Regionale Hub. Het terugdringen van plastic gebruik en verduurzaming van verpakkingen
Footprint berekening	Opstellen methodiek voor het berekenen van de footprint van de producten die in de Greenport-regio's geproduceerd worden, maximaal aansluitend bij bestaande standaarden als de FloriPEFCR.
Proef- en demovelden	Uitbouwen van demovelden in Duin- en Bollenstreek gericht op duurzaam mogelijk telen en minimaliseren gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Uitbouwen van het Expert Center Netwerk in regio Boskoop gericht op testen en demonstreren van duurzame teelt op diverse locaties. In Aalsmeer het onderzoeken van resistentieversnelling in de sierteeltveredeling.
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
Transitievernelling	Kennismakelaar, gedragsspecialist en communicatieadviseur inzetten om transitie te versnellen. Kennissessies voor kwekers over circulariteit en weerbaarheid.
Beschikbaarheid en verduurzaming energie	Onderzoek naar het benutten van restwarmte van datacenters in tuinbouw en woonwijken in De Kwakel Kudelstaart. Onderzoek naar de inzet van ijzeroxide als energieopslag. Onderzoek naar uitbreiding van de energievoorziening van het ITC-industrieterrein naar boomkwekerijgebied.

Projectbundel Ruimte voor ondernemen en (be)leven	
Doel van deze projectenbundel is om het ruimtegebruik in de Greenportregio's te verbeteren.	
Project	Omschrijving
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
PM	Op dit moment zijn geen projecten voor 2026 in beeld. Als dat verandert, wordt dit in een nieuwe versie van het uitvoeringsprogramma toegevoegd.
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
Handboek lessons and tools	Bundelen van opgedane ervaringen/methodieken/praktijkvoorbeelden bij schaalvergroting en/of herstructurering in de verschillende sierteeltgebieden, gericht op kennisdeling.
Visie groen en veilig genieten	Ontwikkelen van een visie om recreatief medegebruik in sierteeltgebieden in goede banen te leiden en als proefproject een opzet voor een watergilde te ontwikkelen.
Toekomstbestendige inrichting greenportgebieden	Toevoegen en versterken van Groen Blauwe Dooradering (GBDA) in de greenportgebieden d.m.v. herstructurering, en het ontwikkelen van een methodiek om ecosysteemdiensten, zoals verbetering van de biodiversiteit en CO2-opslag van bomen en planten, te verwaarden ten behoeve van beheer en onderhoud.

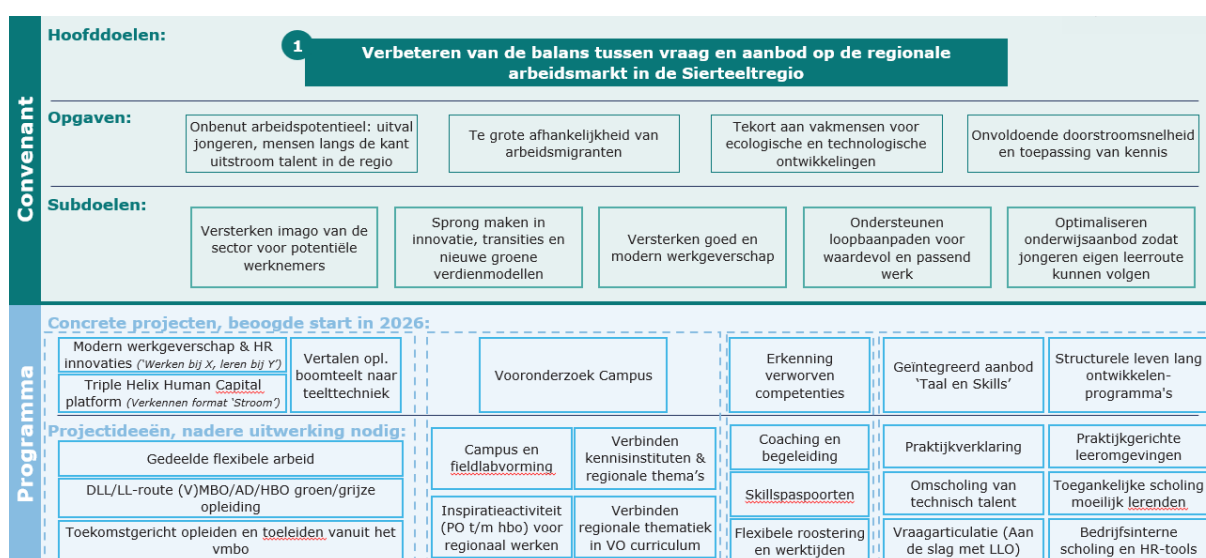
3. Programmalijn 2: Regionale arbeidsmarkt en leer- en werkomgeving

Introductie en doelenboom

De tweede programmalijn richt zich op het versterken van de regionale arbeidsmarkt en de leer- en werkomgeving. Deze programmalijn draagt bij aan het doel uit het convenant: het verbeteren van de balans tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt in de Sierteeltregio.

De inzet in deze programmalijn is nodig omdat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in de sector onvoldoende op elkaar aansluiten. Enerzijds is er sprake van onbenut arbeidspotentieel: jongeren vallen uit, te veel mensen staan langs de kant en talent verlaat de regio. Anderzijds is er een tekort aan vakmensen die kunnen bijdragen aan ecologische en technologische ontwikkelingen, waardoor de sector sterk afhankelijk blijft van arbeidsmigranten. Daarnaast komen innovaties en nieuwe groene verdienmodellen beperkt tot ontwikkeling, doordat uitwisseling en toepassing van kennis nog onvoldoende plaatsvinden.

Hieronder volgt een overzicht van de logische opbouw van hoofddoelen naar concrete projecten. Alle projecten die op dit moment in beeld zijn, zijn opgenomen in een groslijst. Deze lijst is niet limitatief en wordt gedurende de looptijd van de Regio Deal continu geactualiseerd.

Figuur 5 Doelenboom programmalijn 2: Regionale arbeidsmarkt en leer- en werkomgeving

De stakeholders hebben een clustering van de projecten opgesteld binnen vier thema's, gekoppeld aan de doelen binnen programmalijn 2. Er wordt nog overlegd welke projecten/onderdelen samen worden ingediend en welke separaat en achtereenvolgend. De projecten zijn gebundeld in vier projectbundels: Nieuwe vormen van onderwijs, opzetten van campus, beter benutten leerpaden en aanbod voor leven lang ontwikkelen:

Groslijst projecten programmalijn 2

Projectbundel Nieuwe vormen van onderwijs	
Doel is de wendbaarheid van de sector vergroten door intensieve samenwerking tussen bedrijven, sectoren en opleidingsinstituten op het gebied van arbeid en kennis. Door middelen en kennis te delen kunnen bedrijven efficiënter omgaan met schommelingen en samen investeren in hun menselijk kapitaal. Door arbeidsmarkt en onderwijs dicht bij elkaar te brengen verbeteren we de balans tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt in de Sierteeltregio. Deze intensieve samenwerking draagt bij aan het realiseren van voldoende en adequaat opgeleid arbeidspotentieel voor de regio.	
Project	Omschrijving
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
1. Triple Helix Platform Human Capital 1.1 Verkennen energietransitieformat 'Stroom'	Realiseren van een triple helix learning community die structureel samenwerken aan arbeidsmarktvraagstukken. Dit platform verkent, prioriteert en vertaalt de vraagstukken naar adequate acties. Van hieruit ontstaat input voor de overige projecten of onderdelen daarvan die nu al zijn benoemd maar ook nieuwe activiteiten. We starten met 1.1: als best practise met mogelijke vertaling naar de doelen binnen de sierteelt
2. Modern werkgeverschap & HR innovaties 2.1 'Werken bij X, leren bij Y'	Bedrijven in het cluster gaan samen aan de slag met het verbeteren van HR-beleid en werkgeverschap. Startend met 2.1: Bedrijven en opleidingsinstituut maken een wervingscampagne i.c.m. flexibel/op maat opleidingsaanbod: aantrekken van nieuwe instroom voor de sector. Hiermee bouwen we een brug tussen de vraag van de sector en nieuwe instroom.
3. Vertalen opleiding boomteelt naar teelttechniek/bollenteelt	In samenwerking met bedrijven uit de Greenport ontwikkelen en verzorgen we een branchegerichte opleiding in de regio, waarin praktijkleren centraal staat en waar bedrijven al lang naar vragen. Opleidingsinstelling borgt de onderwijskwaliteit en examinering. Locaties en medewerkers van betrokken bedrijven worden actief ingezet als leeromgeving en vakexperts, zodat onderwijs en bedrijfspraktijk naadloos op elkaar aansluiten.
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
4. Gedeelde flexibele arbeid	Ontwikkelen van mechanismen zodat personeel tussen bedrijven uitgewisseld en gezamenlijk ingezet kan worden op basis van behoefte.
5. DLL/LL-route (V)MBO/AD/HBO groen/grijze opleiding	Onderzoek naar behoeften regio, ontwikkelen duidelijke doorlopende leerroutes aan de hand van inhoudelijke thematiek en toekomstgericht betekenisvol voor de brede welvaart in de regio.
6. Toekomstgericht opleiden en toeiden vanuit het vmbo	Hybride en praktijkgericht onderwijs op het vmbo, inspirerend voor vervolgonderwijs (mbo) en loopbaan. Met het oog op duurzame arbeidstoeileiding voor de sector. Dit werkpakket werkt volgens een learning community waarbij docenten en ondernemers wensen en mogelijkheden in kaart brengen en pilots met hybride docentschap (ondernemers in de klas), leren in de praktijk (leerling op het bedrijf) en leren aan de hand van bedrijfsechte vraagstukken ingezet worden. Resultaat: structurele samenwerking tussen school en bedrijf, onderwijsinnovatie is geborgd in de regio.

Projectbundel Opzetten van campus	
Richt zich op het opzetten van een gezamenlijke campus en fieldlab in de Greenport waar bedrijven, onderwijs en toeleveranciers samenwerken aan innovatie en talentontwikkeling. In deze fysieke leer- en demonstratieomgeving worden nieuwe technieken getest, trainingen gegeven en mensen met verschillende achtergronden betrokken. De campus fungeert als ontmoetingsplek voor gezamenlijk leren en innoveren.	
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
1. Vooronderzoek Campus	Kwartiermakend onderzoek: wat zijn de wensen en ambities van alle stakeholders en welke kansen en ideeën liggen er al, om op basis hiervan te komen tot een breed gedragen campus
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
2. Campus en fieldlabvorming	Toewerken naar het vormen van een gezamenlijke campus/platform voor innovatie en ontwikkeling van talent in de Greenports.
3. Verbinden kennisinstituten (hotspots/practoraten) met regionale thematiek (programmalijn 1), oa teelt, bodem en water, duurzame voedselsystemen	Onderwijsinstellingen participeren in de campusvorming op het gebied van inhoud en structuur. Inhoud door betrokkenheid van diverse practoren en structuur door projectmanagement.
4. Activiteiten van PO t/m hbo waarmee we jongeren inspireren tot later werken in deze regio	Activiteiten voormalig OADB transformeren naar programma binnen campus
5. Verbinden regionale thematiek in VO curriculum (verduurzamen wereld via ontwikkelen burgerschap)	Ontwikkelen van lesmateriaal VO voor burgerschap waarin focus ligt op thema's die regionale relevantie hebben, gekoppeld aan thema's die de brede welvaart en ontwikkeling van de regio dienen. Aansluiten bij de inhoudelijke thema's van programmalijn 1, 2 en 3. Focus op invulling van programma in samenwerking met bedrijven uit de regio.
Projectbundel Beter benutten leerpaden	
Stimuleert groei en ontwikkeling van medewerkers in de sierteeltsector door coaching, EVC-trajecten en interne leerroutes op de werkvloer. Via flexibele roosters, skills-paspoorten en digitale tools worden talenten beter benut en doorgroei bevorderd. Zo ontstaat een lerende en wendbare sector waarin werkgevers modern en sociaal personeelsbeleid voeren.	
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
1. Erkenning verworven competenties	Invoeren van EVC (Ervaringscertificaten)-trajecten om eerder opgedane kennis en kunde van medewerkers formeel te erkennen, iets waar de ondernemers snel effect van kunnen hebben.
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
2. Coaching en begeleiding	Inzetten van persoonlijke coaching- en begeleidingstrajecten voor huidige medewerkers om hun talenten volledig tot bloei te laten komen.

3.Skillspaspoorten	Ontwikkelen van gestructureerde interne opleidingstrajecten zodat medewerkers binnen het bedrijf kunnen doorgroeien naar functies met meer verantwoordelijkheid.
4.Flexibele roostering en werktijden	Introduceren van flexibele werktijdmodellen en roosters om parttime medewerkers meer uren te laten maken op momenten die voor hen passend zijn.
Projectbundel Aanbod voor Leven Lang Ontwikkelen	
Richt zich op het versterken van leren en ontwikkelen binnen de sierteeltsector. Er worden praktijkgerichte leeromgevingen en structurele LLO-programma's opgezet, zoals een Greenport Academy en een Human Capital Community. Daarnaast worden mkb-bedrijven ondersteund bij interne scholing en HR-beleid, wordt bijscholing toegankelijk gemaakt voor moeilijk lerenden, en worden mensen met technische of logistieke achtergrond omgeschoold voor functies in de sierteelt.	
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
1.Geïntegreerd aanbod 'Taal en Skills'	Geïntegreerd aanbod voor taalonderwijs i.c.m. training van vakvaardigheden. Afhankelijk van de omvang wordt dit aanbod op maat ingericht voor een individueel bedrijf, een cluster van bedrijven of gericht op algemene vakvaardigheden binnen de sector. Belangrijk uitgangspunt: dit traject vormt een directe toegang tot het behalen van een praktijkverklaring en biedt doorstroommogelijkheden naar het mbo en draagt tevens bij aan verbetering van de positie van arbeidsmigranten. Inzet bedrijfstrainers (bedrijf) i.c.m. NT2 docent (MBO) en ondersteuning leerproces (MBO)
2.Structurele leven lang ontwikkelen-programma's	Inrichten van een permanent samenwerkingsverband voor Leven Lang Ontwikkelen in de Greenports.
Projectideeën, nadere uitwerking nodig	
3.Praktijkverklaring	Robuuste aanpak waarmee een groot aantal werknemers in de sierteeltsector hun vaardigheden formeel kunnen laten erkennen. Daardoor meer opleidingskansen voor werknemers + directe bijdrage brede welvaart door versterken human capital in de regio.
4. Praktijkgerichte leeromgevingen	Opzetten van learning communities binnen het cluster waarin werkenden, studenten en docenten gezamenlijk leren en innoveren.
5. Omscholing van technisch talent	Mensen met een achtergrond in techniek, ICT of logistiek worden via bijscholing gericht klaargestoomd voor functies in de sierteelt.
6.Toegankelijke scholing voor moeilijk lerenden	Specifieke aandacht voor medewerkers voor wie leren minder vanzelfsprekend is (laagopgeleid, oudere werknemers, taalbarrières).
7. Vraagarticulatie	Aansluitend op 2.0 initiatieven participeren we actief in het traject om samen met betrokken partners het proces van vraagarticulatie te begeleiden. Resultaat is een concreet, op de regionale behoefte afgestemd maatwerkaanbod voor de sierteeltsector.
7a. Aan de slag met LLO	Ontwikkelen van een aanbod van LLO-trainingen binnen de sierteeltregio. Eerstens pilottrainingen die inspelen op actuele scholings- en ontwikkelbehoeften in de sector.

	Parallel aan de uitvoering: een onderzoek opgezet naar de toepasbaarheid en opschaalbaarheid van deze trainingen binnen de regio. De resultaten vormen waardevolle input voor verdere vraagarticulatie en structurele ontwikkeling van het regionale LLO-aanbod.
8. Bedrijfsinterne scholing en HR-tools	Ondersteunen van individuele mkb-bedrijven bij het opzetten van interne leertrajecten en moderniseren van HR-beleid.

4. Programmalijn 3: Verbeteren positie arbeidsmigranten

Introductie en doelenboom

De derde programmalijn richt zich op het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten in de regio. Deze programmalijn draagt bij aan het doel uit het convenant om het welzijn van arbeidsmigranten te verbeteren en de integrale, regionale ketenaanpak voor arbeidsmigranten te versterken. Dit is een urgente opgave, omdat de kwaliteit van leven van arbeidsmigranten onder druk staat, onder andere door misstanden in de woon- en werksfeer. Daarnaast ontbreekt het aan voldoende samenhang en afstemming in de regionale aanpak, waardoor de ondersteuning en bescherming van arbeidsmigranten niet altijd effectief of consistent is.

Hieronder volgt een overzicht van de logische opbouw van hoofddoelen naar concrete projecten. Alle projecten die op dit moment in beeld zijn, zijn opgenomen in een groslijst. Deze lijst is niet limitatief en wordt gedurende de looptijd van de Regio Deal continu geactualiseerd.

Figuur 6 Doelenboom programmalijn 3: Verbeteren positie arbeidsmigranten

Groslijst projecten programmalijn 3

Project	Omschrijving
Concrete projecten, beoogde start in 2026	
WIN-punt, App, sociale kaart, taallessen & Sleutelfiguren	In de arbeidsmarktregio's Holland Rijnland en Groot Amsterdam worden WIN-punten ingericht om kwetsbare werknemers, vooral arbeidsmigranten, te ondersteunen. Er worden voorbereidingen getroffen om Sleutelfiguren uit de doelgroep te werven. De Sleutelfiguren verbinden arbeidsmigranten met hulpinstanties, signaleren knelpunten en versterken de informatiepositie van de doelgroep. Ook wordt onderzocht of de doorverwijzing naar hulpinstanties vanuit het WIN-punt goed kan plaatsvinden. Daarbij wordt ook de mogelijkheid verkend om taallessen te organiseren voor de arbeidsmigranten. Dat bevordert de integratie en communicatie op de werkvloer. Tenslotte wordt een informatie-app beschikbaar gesteld aan arbeidsmigranten zodat zij relevante informatie direct beschikbaar hebben in hun eigen taal.

	Op dit moment is Holland Rijnland zich nog aan het oriënteren op deelname aan de aanpak van regio Groot Amsterdam.
Registratie arbeidsmigranten	Het project richt zich op het verbeteren van de registratie van arbeidsmigranten door gezamenlijke BRP-inschrijvingen te organiseren en digitale nachtreregisters in te voeren voor kort verblijf. Hiermee krijgen gemeenten beter inzicht in het aantal arbeidsmigranten en hun verblijfslocaties, wat ook bijdraagt aan meer grip op hun woon- en leefsituatie.
Arbeidsuitbuiting	Het project draait om het principe 'goed voorbeeld doet goed volgen'. Succesvolle ondernemers die eerlijk werk en goede arbeidsomstandigheden voor arbeidsmigranten waarborgen, worden in beeld gebracht en als voorbeeld gedeeld binnen de sierteeltsector. Zo worden anderen geïnspireerd en ontstaat inzicht in mogelijkheden om arbeidsuitbuiting structureel te verminderen.
<i>Projectideeën, nadere uitwerking nodig</i>	
Kennisdeling	o.a. pilots, netwerkbijeenkomsten, publicaties, samenwerking met marktpartijen
Pilot gemengd wonen	Welke locatie en welke partij is beschikbaar om een wooncomplex te realiseren voor de huisvesting van arbeidsmigranten en spoedzoekers en/of starters. Aanpak, ervaringen en resultaat kunnen gebruikt worden door meerdere gemeenten en marktpartijen.
Regionale handhavingsteams	Investeren in gemeentegrens overstijgende handhaving rondom uitbuiting arbeidsmigranten en strijdige huisvestingsituaties.

5. Kennisprogramma

Binnen de Regio Deal wordt een Kennisprogramma uitgewerkt, met het doel om de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige Sierteeltregio te versnellen. Het Kennisprogramma richt zich op het ontwikkelen van handelingsperspectieven voor ondernemers in de sierteeltketen, zodat zij kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven zoals verduurzaming, circulariteit en innovatie. Het programma draagt bij aan het waarborgen van brede welvaart in de regio, nu en in de toekomst.

Het kennisprogramma wordt vormgegeven door Resilient Delta Initiative (TU Delft en Erasmus Universiteit Rotterdam) en ACCEZ, in nauwe samenwerking met het Kernteam van de Regio Deal.

De programmatische aanpak moet nog concreet vorm krijgen. Op dit moment wordt gedacht aan de volgende sporen:

- Een kennismakelaar verbindt vraag en aanbod van kennis binnen de Regio Deal.
- Eigen onderzoek: initiatieven gericht op duurzame verdienmodellen, waardeketens en toekomstscenario's voor de sierteelt.
- Kenniscomponent in projecten: integratie van kennisontwikkeling in lopende en nieuwe projecten binnen de Regio Deal.
- Monitoring en evaluatie: ondersteuning bij het meten van output en outcome van de Regio Deal.

Op 7 oktober is een aanvraag ingediend bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) voor aanvullende financiering. Deze aanvraag richt zich op Programmalijn 2 van de Nationale Wetenschapsagenda, die onderzoek stimuleert naar maatschappelijke vraagstukken. Het doel is om cofinanciering te verkrijgen voor het kennisprogramma, met een minimale inzet van €1,5 miljoen aan publieke middelen vanuit de Regio Deal. Hiermee kan het kennisprogramma verder worden uitgebreid en versterkt.